

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

1926 Juillet 1 — No 207

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۷ - ۱ تموز ۱۹۲۶

عقل سليم

— دوام —

مبحث 96 ماتهرياليزم ك نوع بشر ايجونه محل
ميثبات اولاسى درغور دكلر .

بزه مقام اعتراضده ، ماتهرياليزم ك انساندن تام بر
ماكينه ياپدينى درميان اولونور ، بوايسه بتون نوع بشر

A planet equal to the sun,

Which cast it, that large infidel,

Your Omer: —

بوشعرك ترجمه سنده دينيلور كه : « بويوك كافر (عمر)
كز بر سياره در كه كنديسنى فضايه فيرلاشم اولان كونشه
معادلدر . » - حالو كه انگليزجه شعرك طوغر و ترجمه سى
شودر : « سزك كتاكز اون برسياره كى فضايه فيرلاشم
اولان كونشه يعنى او بويوك كافر (عمر) يكزك ككنه
عديلد . بونكه ديمك ايسته يور كه ترجمه كز فارسى اولان
اصلى قدر كوزلد . »

كذا ، كتابك (١٠٧) نجى حقيفه سنده (عمر خيام) ك
« مست شراب » مى يوقسه « مست نشئه روحانى » مى يعنى
عبدالله جودت بك كندى تعميرى وجهله « دلست » مى اولدينى
حقنده كى مطالعاتده بنده كز پك او قدر اصابت كورمدم .
چونكه بنده كزجه (عمر خيام) ك شرابى ايجمش ياخود
ايجمه مش اولماستك هيچ بر اهميتى يوقدر . اونك ايجون
لازم و ملتزم اولان شى ذوقدر ، نشئه در ، نسيان غمومدر ،
وقتى خوش كچيرمه نك ، حياتى اغتمام ايمه نك نه قدر
وسائلى وارسه جمله اونلدر . بو وسائط طبيعى هب
ماديدر . تصوفك كشفيله ، مراقبه سيله ، استغراقيله ،
وجديله وساثر حالاتيله بونلر ك هيچ بر مناسبتلى يوقدر .
بونك ايجوندر كه خيامك هر رباعيسنى اوقور كن مطلقا
بر قدحده شراب يوورالامانك لازم اولديغنه حكمايدنلر ك
و خيامى بويله آكلايانلر ك ذهبانى نه قدر كولونج و غريب
ايسه اونك شعرلرنده بر تصوف قوقوسى ياخود بر درويشك
رايحه سى آرايانلر ك عقيده سى ده اوقدر سخيقد .

مسيح دانسه

مابعدى كلاجك نسخه ده

ايجون پك محل شرف تلقى اولونور . فقط انسان بر
روح ك ياخود ناصل اولدينى بيلينمكسزىن اونى حيات دار .
ايمه يه يارايان بيلمم نك اجلاء خفيسيله دوشونديكى حركت
ايتديكى سويلنديكى وقت نوع بشر داها زياده مى تجيل
ايديش اولور ؟

آكلاشيلماسى ، كورولمه سى قوليدر ، كه ماده يه
ياخود جسمه مقابل روحه ياخود جانه عطف اولونان
فائقيت بوروح حقنده كى جهالت اوزرينه مؤسس در .
حالبو كه معلوم بولوندينى تصور ايديلن وزنبركلرينك آيبد
ايديلديكى زعم ايديلن ماده ياخود جسم ايله داها زياده
الفت ايديشدر ؛ فقط جسملرمزك اك ساده حركتلى
دخى بونلرى دوشونن هرانسان ايجون ، تفرس وحل
اولونماسى مشكل معمالدر .

جوهر روحى حقنده بونجه كيمسه نك بسله ديكلى
حرمتك سببى جوهر روحى آكلاشيلر بر طرزده تعريف
ايمك امكانسز لقلى اولسه كركدر . مابعدا لطيعياتجيلرمزك
ماده ايجون كوسترديكلى استحقار آنجاى شوندىلره
كلير كه طابعان ، محرميت Familiarité صرمتسزلىك توليد
ايمر بزه رو ، جسمه داهاشرفى ، داهانجب در ديديكلى
وقت ، حقنده هيچ برفكرلى اولمايل بر شيئك ، حقنده
بعضى ضعيف فكرلى بولونان شى دن داها اي وداها
كوزل اولماسى لازم كديكى سويله مكدن باشقا بر شى
ياپمازلر .

مبحث 97 - حيات اخروى عقيده سى ، آنجاى ؛
مهلك صافردنلى واسطه سيد ، بونى استقام ايمندر ايجونه
فائده لى در .

حيات آخرت عقيده سنك ، فائده سى بزه لايقتقطع
مدح اولونور . اصيلسز بر وهم وخيال دن عبارت دخى
حيات اخروى عقيده سنك فائده لى اولدينى چونكه انسانلره
بواعتقادى قبول ايتدرديكى وكنديلر بى فضيلته سوق
ايتديكى ادعا اولونور ، فقط ، بو اعتقادك انسانلرى داها
كامل ، داها فضيلى قيلدينى دوغروميدر ؛ بو افسانه نك
آره لرنده مؤسس اولدينى ملتار عرف وعادتيله ، سير-
تليله متميزميدرلر ؟ كورون عالم [عالم مشهود] ، كورونمه ين

فانی لر ! بووجهله آرزولر کزدن حقیقتک اولچوسنی اعمال اییدیورسکیز ! چونکه سز دایما یاشاماق وداها زیاده مسعود اولماق ایسترسکیز . درحال بو آرزودن ، دایما یاشایاجاغکیزی وبرعالم مجهوله سزه اکثریا مختلر نصیب ایدن بو عالم دن داهامسعود اولاجاغکیزی استنتاج اییدیور . سکیز . اوحالده عظیم اکثریتکیز ایچون ذوق خطرلر کزدن زیاده مشتقلر ، مختلری موجب اولان بودنیایی بلاتأسف ترک ایتیه راضی اولکیز . بتون مخلوقات کیی سزکده پایدار اولما کزی ایستین طالک اراده سنه قاتلانکیز . فقط « بن نه اولاجام ؟ » دیه بانا صوریورسین ای انسان !... میلیونلرجه سنه اول نه ایدیسک او اولاجاقسین اوزمان « بیلیم نه » ایدک . بر لحظه ده ، تکرار اوزمان اولدیغک بو « بیلیم نه » اولمایه قرار ویر . خبرک اولماق سزین شـکل حاضرکه حقیقش اولدیغک کائنات نه وینه تکرار کیر وسنی احاطه ایدن دیگر بتون مخلوقات کیی ، سرزنش ایتیه رک کچ .

دین فکرینک [Notion religieuse ک] بدبختلره نامتناهی تسلیلر عرض ایتدیکی بزده لاینقطع تکرار اولونور . ابدیت روح وداهامسعود بر حیات مفکوره سنک انسانک قلبی یوکسکتمه انسانی قلبنه قوت ویرمهیه ، ارض اوزرنده محصوری اولدیغی کوردیکی مصائبه قارشى تشجیع ایتیه پک زیاده یارادیغی ادعا ایدرلر . ماتریالیزم ایسه بالعکس انسانی بهائم مرتبه سنه قویان ، شرفی ازاله ایدن ، جسارتی قیران ، استقبال اولاراق قورقونج و بو دنیاده مضطرب اولور اولماز انتحاره سوق ایتیه مستعز برعدمدن باشقا بر شی کوسترمه یین حزن انکیز بر سیسته مدن باشقا شی دکدر . دیرلر . دین اماملرینک بیوک صناعتلری صوئوق وصیجاق اوزرینه اوفله مکدر . محزون وتسلبه ایتک ، قورقوتماق وجسارتلندیرمکدر .

الهیاتیجیلرک افسانه لینه کوره اوته کی دنیانک خطرلی مسعود و بدبختدرلر . ماواى سعادت انسانک کندیسنى مستحق قلماسی قادر کوچ برشی یوقدر . قهر ازلیسنک طعمه بدبختی اولانلر ایچون اللهک احضار ایتدیکی دارا . لعذابده یعنی جهنمده بر مقام آله ایتمکدن ایسه داهای قولاى برشی یوقدر . حیات عقبا فکرینی پک اوقشایجی ،

عالمه [عالم غیر مشهوده] دایما غلبه ایتیمورمی ؟ اگر انسانلری تعلیم واداره ایتمکه موظف کیمسه لک کندلری نور و فضیله مالک اولسه لردی اولنلری [یعنی انسانلری] خیال خاملره اولدیغندن چوق داهای ای اولاراق حقیقتلره اداره ایدرلردی . فقط قورناز ، حریص و فاسد الاخلاق شارع Legislateur لر ، هر طرفه ، دنیانک هر طرفنده ، کندیلرینه حقیقتلری بوش ماصالره ملتلی اوپوتمای اولنره حقیقتلری تعلیم ایتمکدن ، عقل و فطانتلری انکشاف ایتدیرمکدن ، محسوس و شائی سائقلره فضیله تحریک ایتمکدن ، معقول بر صورتده اولنلری اداره ایتمکدن داهای قیصه بولدیلر .

روحی غیردادی یاماق ایچون ، الهیاتیجی لک سییلری ، سائقلری واردی . حیات اخرویده کشف ایتمش بولوندوقلری خیالی خطه لری اسکان ایتک ایچون روحلره و خام خیالره احتیاجلری واردی مادی روحلر ، بتون جسملر کیی انحلاله معروض اولوردی . حالبوکه انسانلر کندیلرله برابر هرشیئک فنا بولاغجنه ، هرشیئک یته جکنه اعتقاد ایتسه لردی ، اوته کی دنیانک جغرافیاجیلری ، روحلرینی بو مسکن مجهوله دوغرو سوق ایتک حقلرینی غائب ایدرلردی . بورو حلی اوتلا تذلری امید و خولیلا چایرندن واونلری آلتنده دیه اهتام ایتدیکلری جهنم دهشتلرندن هیچ بر استفاده تأمیر ایده مزلردی . اگر استقبال یعنی عالم آخرتک نوع بشر ایچون هیچ بر نوعی یوقسه ده نوع بشری اورایه سوق ایتیه درعهده ایتمش اولانلر ایچون نفی عظیمدر .

مبحث 98 - - - - - حیات اضری عقیده سنک نسبت خصه اولاسی ضروف حقیقتدر . تسلط اولسیرد ، بوندره ، عقیده نک دوغرولفی استنباط اولوماع اقتضا ایتمز .

فقط ، دینیله جک ، که ابدیت روح عقیده سی ، بو دنیاده اکثریا پک بدبخت بولونان کیمسه لر ایچون تسلی بخش دکیدر ؟ بوهر وهم و خیال اولسه ده طاتلی و خوش دکیدر ؟ انسان ایچون ، اولومندن صوکره یاشاماق وکره ارض اوزرنده کندیسنه ویرله سنندن امتناع اولونان بر سعادت بر قاچ کون نائل اولماق بر نعمت دکیدر ؟ زوالی

بحث 99 - بتونه دینی پره نسپلار لهب مخیلر .
معنای اصلی کوکشمش بر اعتقاد اتری در . الله بر
قوررتوردر . وارنا ویریلن صفت لر یکمیکرلرینی نقصه ،
یکمیکرلرینی تخریب ایدرلر .

بتون دینی پره نسپلر ، ایچنده تجربه و محاکمه نك
اصلا بر حصه تأثیری بولونماش اولان ، خیال محض ایشیدر .
دینی پره نسپلری چوروتتمکده ، قهر و مغلوب ایتمکده
چوق مشکلاته تصادف اولونور ، چونکه بردفعه کندیسینی
برمهوت ویا وتحریک ایدن موهوملرله اشغال اولوندقن
صوکره ، خنیه معاقله و محاکمه ده بولونمایه قابلیتسز اولور .
دینی و دینک طیفلرینی ، دینک موهوملرینی عقل و محاکمه
سلاحلرله چوروتتمکده ، قهر و تدمیر ایتمه یه چالیشان کیمسه ،
کوچوک سینکری اولدورمک ایچون قیلیج استعمال ایدن
بر آدامه بکزر : ضربه وورولور وورولماز کوچوک سینکدر
و وهم لر ضربه نك ایندیکی یرده اوچوشمه یه تکرار کلیرلر
و روحده ، طرد ایدیلش اولدوقلری یری ، تکرار
طوتارلر .

بر اللهک موجودیتنه دائر الهیاتک ایراد ایندیکی
اسباب ثبوتیه قبول ایدیله نیجه اللهک موجودیتی فکری
تخریب ایدن دلیلار منزه قارشیری . حس درونی Sens intime
بی ، اللهک وجودینی دویان بر حس درونی یه بی ، درین
بر ایقان Persuasion بی ، هر انسان دن اصلا آیریلما یان
وایسترایسته من اوکا قادر کل بر اللهک وجودینی کوسته رن
و کوکلندن انسانک تماماً حیقارامادینی و کندیسنه درمیان
ایدیله بیلن اک کوتلی نفی کار ادله یه رغماً تصدیق و قبوله
مجبور اولدینی فکری یعنی قادر کل بر اللهک موجودیتی
فکرینی احتوا ایدن حس درونی بی ایله ری سوررلر .
فقط بوقادار اهمیت ویریلن بوحس درونی تحلیل اولونورسه
بولوناجا قدرکه اک مقتنع دلیلر ، اثبات لراوزه دینه کوزلری
قابا تاراق انسانلرک پک چوغنی و حتی اک منورلرینی
چوجو قلغک باطل اعتقادلرینه اینا تاق درکه سنه ایندیرن
بوحس ، کوکشمش بر اعتقادک اثرندن باشقه برشی دکلدرد .
تناقض تضمن ایدن بر شیئک موجود اولامایا جاغنی بزه
کوسته رن بداهته قارشیری اویس درونی یا خودبو «یقین» نه در ؟

پک طاقلی بولانلر اونو تورلرمی که ینه کندی بیانلرینه نظر آ
انسانلرک اک چوغنی ایچون بوحیات عذاب و عقوبات
ایله مترافق اولماسی لابددر . تماماً یوق اولماق فکری عذابلر
و دیمه قییمد اتماری ایله مترافق ایدی بر وارلق ، ایدی
بر حیات عذاب فکری ینه نامتناهی دفعه مرجح دکلیدر ؟
دائماً وار اولماق قورقوسی هیچ وار اولماش اولماق
قورقوسندن داها مؤثر میدر ؟ آرتق وار اولماق [ترک
حیات ایتک] قورقوسی ، آنجا ق بر حیات آخرت قورقوسی
دوغران خنیه ایچون یالکر بوخنیه ایچون شائی بر ائمدر .
ای خریستیان دین اماملری ! دیورسکزد داها مسعود
بر حیات فکری شوش در ، کوزلدر ؛ قبول اولونور ؛
بودنیاده کی یاشایشدن داها مسعود ، داها صاغلام بر یاشایش
آرزو ایتمه یه کیمسه یوقدر . فقط جنت جاذب ایسه قبول
ایدرسکزد که جهنمده مدهشدر . جنته مستحق اولمق چوق
کوچ جهنمه مستحق اولمق ایسه پک قولای در .
دارالنعمة کیدن یولک طار و مشقتلی بریول دارالعقوباته کیدن
یولک ایسه ککیش بر یول اولدینی سویله میورمیسکزد ؟
میسکزد ، که سعدانک [یعنی اللهک کزیده لرینک] عددلرینک
پک کوچوک واهل عذابک عددلرینک پک بیوک اولدینی
هر زمان تکرار ایتیمورمیسکزد ؟ مظهر نجات اولماق ایچون ،
اللهکزک آز کیمسه لره احسان ایتدیکی غفرانلری لازم
کلیورمی ؟ پک اعلا سزه دیه حکم که بو فکرلر هیچ بر
وجهله تسلی بخش دکلدرد ؛ سزه دیرم که بردفعه یوق اولمای
دائماً نایه ترجیح ایدرم ؛ سزه دیرم که حیوانانک عاقبتلری
زاهل عذاب انسانلرک عاقبتلرندن داها زیاده شایان آرزو
کورو نور ؛ سزه دیرم که بودنیاده بی آزیچی قورقوردن
قورتاران اجتهاد ، بانا ، ید تصرفنده کی مغفرتلرینی آنجا ق
سوکیلرینه ویرن و بتون دیکر انسانلرک کندیلرینی
عقوبات ابدیه یه مستحق قیلما لرینه مساعده ایدن بر الله
فکرتنک بی ایچنده بر اقدینی شک و ترددن داها خوش ؛
داها فرح فزا کلیر . حضور و امنیت ویرن بدیهی برسیستمه ،
بدیهی بر منظمه علم و فکره ، ترددلر و انسانی و یأس
و فتوره دوشور یچی قورقورلره مترافق اولان غیر محتمل
ظنیاتی ترجیح ایتدیرم جک وجددینی یا خود دلیلک دن
باشقا برشی یوقدر .

پك مغرورانہ بڑہ دینیلورکە اللہك موجود اولمادینی اثبات اولونما مشدر . حالبوکه انسانلرك شمدی به قادر سویله دیکلری شیلره کوره موجودیتی تماماً غیر ممکن اولان بواللهك بر خیال حامدن باشقا برشی اولمادیغنك ثابت اولدینی قادر هیچ برشی ثابت دکلدر . زیرا بر موجود بوقادر مختلف ، بوقادر متناقض ، کره ارضك بتون دینلرینك الوهیته عطف ایتدیکلری اوصاف یکدیکریله ناقابل تألیف اوصافی کندیسنك جمع ایده من کرک الیهاتجی نك کرک « ته ئیست Théistes » ك الھی ، کندیسنه عطف اولونان آثار [Effets] ایله ناقابل تألیف بر موثر [Eause] دکلدر ؟ نه یاییلیرسه یاییلسین یا باشقا بر الله ایجاد ایتك یا خود عصر لر دن بری انسانلرك محافظه ایتدیکلری اللهك عینی زمانده پك ای و پك فنا ؛ پك قدرتی و پك ضعیف ؛ غیر متحول و متحول مکمل صورتده ذکی و مکمل صورتده عقل دن پلاندن وسائط دن محروم ؛ محب انتظام وانتظام سزقله مساعده کار ، پك عادل و پك غیر عادل ، پك ماهر و پك بجهریکسز بر الله اولدیغی قبول ایتك لازمدر . خلاصه کلام انسان اعتراف ایتیه مجبور دکلدرکه ، اك بارز تناقضسه دوشمکسزین حقده برکله سویله نیلهمه یین بر موجود اوزرینه بیغیلان متضاد صفقلری تایل ایتك ممکن دکلدر ؟ الوهیته لاعلی التحین بر صفت عطف اولونسون صفت سویله نیر سویلنمز ، بو موثر دمعطوف اثرلر طرفندن در حال تکذیب اولونا جقدر .

مبحث 101 — هر دیه ، سر Myptere اروا طه سید ناقصه لری تألیف ایتك ایچونه نحیل بر سیستمه غیر برشی دکلمر .
نه تولوجیا ، بحق ناقصه غلمی ، [اضداد] تسمیه اولوناییلیر هر دین ناقابل تألیف فکرلری تألیف ایچون نحیل بر سیستمدن باشقا برشی دکلدر . اعتیاد و تدهیش یاردیمیه اك بیوک عبثیاته ثبات ایدیله بیلیر ، بوصاچه شیلر بو عبث شیلر اك واضح بر صورتده تشبیر اولونسه دخی یینه ثبات ایدیلک ممکن اولور . دینلرك کافه سنك چور و توله لری قولایدر فقط بونلری قلع ایتك ، کوکندن قوپاروب آتیلمالری پك کوچدر . دیدیکلری کیی بر طبیعت ثانی

مبحث 101 — هر دیه ، سر Myptere اروا طه سید ناقصه لری تألیف ایتك ایچونه نحیل بر سیستمه غیر برشی دکلمر .
نه تولوجیا ، بحق ناقصه غلمی ، [اضداد] تسمیه اولوناییلیر هر دین ناقابل تألیف فکرلری تألیف ایچون نحیل بر سیستمدن باشقا برشی دکلدر . اعتیاد و تدهیش یاردیمیه اك بیوک عبثیاته ثبات ایدیله بیلیر ، بوصاچه شیلر بو عبث شیلر اك واضح بر صورتده تشبیر اولونسه دخی یینه ثبات ایدیلک ممکن اولور . دینلرك کافه سنك چور و توله لری قولایدر فقط بونلری قلع ایتك ، کوکندن قوپاروب آتیلمالری پك کوچدر . دیدیکلری کیی بر طبیعت ثانی

اولان اعتیاده قارشى عقلك هیچ حکیم وتأثری یوقدر . برچوق ذوات وحتى عقلی باشنده برچوق ذوات واردر ، که اعتقادلرینك خراب تمللرینی معاینه ایتدکن و کوردکن صوکره اك بارز حقیقتلری چیکنه یهرك یینه اعتقادلریته عودت ایدرلر .
دین دن برشی آ کلاشیلما دیغندن ، هر آیدمه موجب اکراه صاچه لره تصادف اولوندیغدن دینده محالات دن غیر برشی کورولم دیکندن شکایت اولونور اولونماز ، بڑه دینیر ، که دینك بڑه در میان ایتدیکی حقیقت لری آ کلا یا جاق ماهیتده دکلز ، عقل یولنی غائب ایدر و عقل بڑه محوه کوتوره بیلن غیر صادق برقیلا غوزدن باشقا برشی دکلدر . فضله اولارق بڑه تأمین اولونور ، که انسانلرك نظرنده جنون اولان شی ، کندیسنجه هیچ بر شیتك غیر ممکن اولمادینی بر اللهك نظرنده فطانت Sagesse در . خلاصه کلام الیهاتك هر طرفدن بڑه عرض ایتدیکی ناقابل اقتحام مشکلاتی بر تک کله ایله کسوب آتمق ایچون بونلر سرلدر [بونلر اسرار الیهی در انسانك بونلره عقلی ایرمن] دینره ایشندن ایچندن چیقارلر .

مبحث 101 — هر دیه ، سر Myptere اروا طه سید ناقصه لری تألیف ایتك ایچونه نحیل بر سیستمه غیر برشی دکلمر .
نه تولوجیا ، بحق ناقصه غلمی ، [اضداد] تسمیه اولوناییلیر هر دین ناقابل تألیف فکرلری تألیف ایچون نحیل بر سیستمدن باشقا برشی دکلدر . اعتیاد و تدهیش یاردیمیه اك بیوک عبثیاته ثبات ایدیله بیلیر ، بوصاچه شیلر بو عبث شیلر اك واضح بر صورتده تشبیر اولونسه دخی یینه ثبات ایدیلک ممکن اولور . دینلرك کافه سنك چور و توله لری قولایدر فقط بونلری قلع ایتك ، کوکندن قوپاروب آتیلمالری پك کوچدر . دیدیکلری کیی بر طبیعت ثانی

عرب ادبیاتندن :

منتخب فقره لر

امویلردن (هشام بن عبدالمک) سلطنت ایله تبشیر
اولوندینی زمان (ابرش کبی) دن ماعدا یاننده بولونانلرک
جمله سی سجده یه کلیرلر . (هشام) ابرشه :

— نیچون سجده ایتمک ؟

— چونکه کیجه کوندوز سزکه حیات کچیریوردق .
یارین سالاره اوچوب کیده جکسگیز . بزی یالکز براقه -
جکسگیز . اونک ایچون سجده ایتمدم .

— سنی ده برابر اوچورورم .

— احوالده یکریمی دفعه سجده ایده رم .

* * *

قوللانمشلردر . عوام ناسک بومیلی سسایه سننده ، راهب
دین واضعلری کندیلرینه مهیجاری ، قادینلری جاهلاری
بند ایتمشلردر . بو ماهیته کیسه ، تدقیق ایتمه یه قابیلیتی
اولمادقلری فکرلری قولایجه قبول ایدرلر . بسیط و صحیح
سوکسی ؛ آنجاق مخبله لری تدقیق و ملاحظه ایله تنظیم
اولونان محدود العدد کیسه لرده بولونور . برکویک سککنه سی
راهبارندن ، وعظارینه چوق لایتنجه قاریشیدرینی وقت
ممنون اولدوقلری قادیار هیچ بر زمان ممنون اولمالر .
کندیلرینه آ کلامادقلری شیلردن بحث ایدن کیسه یی
جاهلر پک متبحر بر آدم ظن ایدرلر [**] اقوامک صافدل -
لکنک و اووانلره رهبرلک ایتمک ادعاسنده بولنانلرک نفوذ
وحا کیتنک پره نسیمی ایشته بودر .

[**] برعرب شاعری

شیخ علی گرسنه معما
محسبه الجاهل مالم یعلما

دیر، که « جاهل کیسه ، کرسی اوزه رنده مکلف صاریغه کوردیکی
شیخی بیلمه دیکی هیچ برشی یوقدر هر شیخی بیلیر ظن ایدر »
دیمکدر .

[*] غریک دین لساننده لایتنجه نه ایسه بزم شرفک دین
لساننده عربجه اودر . انسان آ کلادیخی شیدن برشی آ کلار
آ کلامادیخی شی دن بیک شی وهرشی آ کلایه بیلیر . (روح الجمهیر)
موسیقی نک Inconscient ه یعنی انسانک تحت الوجدانه صورت
تأثیری حقنه کی پک^۱ جاذب^۲ مطالعه یه ده^۳ بافک .

تعبیرلردن برتناقض اولوردی . [یعنی دیکرسز اولماز]
دین طبیعی ه « ته تیزم » ه یاخود Déisme ه اساسلق ایدن
اللهک بالذات کندیمی ده ، اونکله مشغول اولمق ایسه یین
ذکا ایچون بر سر در .

یروژنده کورولن ادیان سماویه نک جمله سی ، اسرار
انکیز عقیده لرله ، اینانیلماز معجزه لرله ، عقلی تشویش
ایتمک ایچون ایجاد ایدیش کورون حیرت بخش ماصاللرله
دولودر . هر دین کنهی خفی اولان بر الله خبر ویریر ؛
بناء^۱ علیه اونا عطف اولونان سیرت [حرکات وسککات]
دخی اونک [یعنی بالذات اللهک] کنه و حقیقتی قادیار
آ کلاشیلماسی مشکلدیر . کره مزک مختلف خطه لرنده
تأسیس ایتدیکی مختلف دینلرده الوهیت آنجاق معما دیکیز
واسرار آلود بر طرزده سویله مشدر . الوهیت یالکز
اسرار تبلیغ ایتمک یعنی تناقضاره ، محالاته ، حقیقه هیچ
بر قطعی بر فکر ایدینه میه جکلری شیاره . ایناتمالرینی امر
وادعا ایتدیکنی انسانلره خبر ویرمک ایچون و آنجاق بونک
ایچون اورته یه حقیقمشدر .

بر دین نه قادیار چوق سراختوا ایدر سه عقله ، اینانیلماز
اوقادار چوق شیلر عرض ایدر : و بناء^۲ علیه انسانلرک
اونده دائمی بر غذا بولان مخبله لرینه بک نیلمه یه او نسبتده
مستحق اولور . بر دین نه قادیار چوق مظلم اولور سه او
نسبتده الهی یعنی حقنده هیچ فکره مالک بولونولمایان
کیرلی بر موجودک ماهیته موافق اولور .

غیر معلوم ، کیرلی ، افسانه وی ، معجزه لی ، اینانیلماز
و حتی قورقونج اولان شیئی واضح ، بسیط و صحیح اولانه
ترجیح ایتمک جهالتک مخصوص اتندن در . [*] هیچ بروقت
حقیقت ، هر کسک کندی کیفنه کوره تنظیم ایتمکده حراولدیخی
باطل Fiction [خیال باطل] قادیار ، مخبله اوزه ریته
شدید صارصنتی لر ویرمز . عوام ناس ماصال دیکله مه یی
هرشیئه ترجیح ایدر . راهبار و شارع لر بو ماصاللردن
دینلر ایجاد و سرلر اعمال ایده رک عوام ناسک مشرنجه

[°] بر آلمان شاعری Das Wunder est dss Glauben

liebastes kind دیمشدر که اعتقادک معجزاتک سوکلی اولادیدر
دیمکدر . Dozy دن مترجم (تاریخ اسلامیت) عنوانلی کتابک
اپکنجی جلدینه بافک ،